

CAMBRA DE MAPES
Gaspar Jaén i Urban
(1982)

LLIBRE PRIMER

A Joan Navarro, per a sempre

L'ILLA

1

Des de les torres que guaiten la costa,
es distingia l'Illa els dies clars.
A l'Illa, el temps li clavava clavells
d'oblit i por als ulls de qui hi restava.

I els ulls d'aquells que partien vers Ilion
feien vermell el blau del mar; de sang,
d'espases mot: discurs de la batalla.
Cavalls li obríen a la mar les cames.

Ja l'artifici dels dos sols naixia
quan ungles d'aigua a gratar-li comencen
les costes a l'Illa, reblida de perles.

El sol darrer daura les aus marines
de pit ferit, que en l'arena aletegen.
La mar fa aigua dels polsos de l'Illa.

2

En encetar Odisseu la tornada,
una gran flama sota el mar tancà
temps de pronoms. Els sargassos marins
arrosegaren naus cap a l'incendi.

Penya-segats de vidre, caires vius,
emblanquinats per sal i escuma, venten
al vol campanes. Dotze ovals grocs. Fes-te
corser, cascada de silenci, mot!

Es van obrir dos sermons sobre el temps.
Vaixell errant per la pròpia imatge,
arquer etern, maleït pels vuit vents,

mot clau que clou flors de nacre, colors
blaus de la mar, sense proporció
en els països amagats del mapa.

3

I on era cert aquell color fictici,
entre l'aljub del cap de terra ferma
i el moll de l'Illa, gust dels qui tornaven
tenia el plany dels amants solitaris.

Van caure un vespre amors de verí,
assenyalaren al sud les finestres
llums nuvoloses vingudes de terres
d'espills d'argent, de sendes d'aigua al sol.

Van inundar les estrelles el centre
tot pla de l'Illa, carregant-la amb perles,
sacs a l'esquena, soledat dels mars.

Els caragols de la mar mossegaren
els fonaments de l'Illa, llot i arena,
trencant amb fúria tota la costa.

4

L'Illa s'afona. El perfil de l'Església,
l'ombra dels murs, el carrer Nou, les cases,
els lliris blancs dels patis, els xiquets
que li tenien por al mar de nit.

L'udol del llop marí en el pleniluni,
la cova Fonda, on només es pot
entrar en barca i on viuen uns peixos
blancs, com de vidre, que a la llum es trenquen.

Tota l'espina de l'Illa, resseca,
sense arbres, fonts, hortes, aigua. Només
la font d'enmig de la mar, d'aigua dolça.

La platja Blanca. El Cementeri. Res
no isqué un matí en l'horitzó fronter
de les torrasses que guaiten la costa.

5

Baixaren les barques de jonc a l'arena
a pescar estels del fons. Mars de roses
agafen les fustes amb sexes com dits:
habitants de l'Illa, presoners del mar.

Les roques cobertes s'entreobrin d'algues
i naixen vaixells, veles d'aigua, vents.
Corallers que obliden la font de la plaça,
les muralles blanques. Oblit de la calç.

Crits de por obliden. L'oceà sap mots
de totes les llengües, dansa de carícies
pel ventre i els pits. Posseeix els homes.

Guarda l'oceà mirades i llavis,
finíssimes pells. Guarden ulls les ones,
ulls d'home, molt fràgils. Que les naus no els trenquen!

6

Illa sense ombra de boscos, ni rius,
per negres fondàries et remouen l'ombra.
Campanes del mar, silenci de pedra.
Cigonyes immòbils. Immòbils capvespres.

Atlàntida negra. Coloms de vol negre.
Entre dues aigües, silenci de mort,
suren cossos nus que els peixos mosseguen
i el corrent s'emporta cap als homes vius.

En se que les xàrcies dels pescadors trauen
trossos d'ofegat, cames, braços, caps,
tornen a tirar a l'aigua el muntó

del peix i se'n van a casa. I no en parlen.
Car temen els morts que amaguen les aigües.
Profunditats negres. Xiprers de les aigües.

7

Sense fang ni ocells. Sense fons, sense terra.
Mar sol, mar blau. Llibre mut d'arena. Pluja
de colors salats. Mar abandonat
de tots els vaixells que córren pel món.

Els núvols hi van i es posen, com lloques,
damunt de les ones. I canten i es renten
i s'omplin de l'aigua que han de deixar caure
al damunt les serres de tota la terra.

Mar on és el sol un ocell lluent.
Nostàlgia d'illes. Record de guerrers.
Ona d'or rompuda. Cavalls de la mar.

L'horitzó ferit es desagna, l'ull
en capçal de mar, i esdevé un estel.
Mes amunt, dofins, donzells de set llunes.

8

Salvat de tots els adjectius del mar,
monstres de mort, Odisseu arribà
allà on va aprendre els noms i els nombres màgics,
a anomenar els animals de l'aigua.

Sota el mar, Itaca estava aguardant-lo:
l'illa afonada s'abillà de verds;
mates de mar li abraçaren la barca,
festa de sal, esponges, sabó d'aigua.

Sols el reflex, entre l'ona, de l'home,
en la fondària company des d'Ilion,
aplegà a l'Illa. Odisseu buscà

eternament aquella altra des d'on
els dies clars s'albirava allà lluny
el cap de terra, els fars de la costa.

TRÒPICS

Vens a ma casa sol, amb pell de sal,
guerrer borratxo de sols de solstici.
Trobos la mar i els coloms que t'esperen.
Als records t'obris, assegut a taula.

Amb els teus mots, aigua fresca, vi i oli,
em rente els braços, les mans i la cara.
Amb el teu cos, creu beneïda, trenque
l'ombra que em posa la ciutat als ulls.

Parles de terres ignotes, de tròpics
on no hi ha llandes, pots de plàstic. Terres
plenes de sol, matossars, dunes, joncs
que la mar deixa a la riba d'arena.

Mirem els núvols. Els dies s'allarguen.
La primavera esclata sobre els muscles
d'homes cremats pel blanc d'Alexandria.
Porta sal l'aire del llac Mareottis.

T'abrace i et bese. Et sé de memòria.
Llum a l'entranya. Mapes. Illes. Palmes.
Tots els presagis indiquen que avui
és un bon dia. Encetem el viatge.

CARTES ITALIANES

1 ANDREA PALLADIO, CIUTADÀ DE VICENZA

De nit, Andrea di Pietro della Gondola, Palladio, el vell arquitecte, seu en un escaló de marbre de la plaça dels Senyors de la ciutat de Vicenza. Palladio mira a fosques la Basílica, la millor de totes les seues obres. Palladio seu i pensa.

Aquesta podria ser la nit última a Vicenza, l'argent últim sobre els cossos que lleugers creuen la plaça; el verd últim dels turons, tan propers allà al capvespre. Turons on he fet les vil·les de camp més belles d'Itàlia. Al segle divuit seran imitades a Anglaterra, amb gran apreci. També de França vindran a veure-les. Jo, que he pensat la ciutat, cada punt, cada paraula; he dibuixat els carrers, els palaus i les estàtues; les fonts d'enmig de la plaça. Jo, que he fet la ciutat, sent que mai no ha existit Vicenza. Les façanes de les cases, els cantons, els arcs, la llonja del Capità, la Basílica... Tot és una ficció. Cavalls que habiten l'escena. Ombres al mur de la cova. Com ho ha de ser el teatre que tot just m'ha encarregat l'Acadèmia Olímpica. Joc de fugues per a nans. Perspectives. Escenaris.

La ciutat és ara aquesta flaire de la vall del Po que m'emborratxa, baixant-me al mateix centre del sexe, i em fa recordar els joves que vaig conèixer a Roma. Roma! Voldria tornar-hi si dispose d'algun temps quan acabe Els Quatre Llibres. I si no m'he mort abans. Tinc seixanta anys. Sóc vell. I tinc dret a estar content. He fet els millors palaus de la República Vèneta. He plenat el segle setze amb la sumptuositat de la meua arquitectura proporcionada, clara, mesurada amb ritmes nets, que hauran de veure com música. He revifat l'harmonia dels savis grecs més antics. He construït per als homes el que era només dels déus. M'han aplaudit la meua obra. Els Chiericati i els Capra estan contents. Han fet festes per a inaugurar llurs cases. I el Valmarana més jove vol ampliar-se el palau. Hauré d'anar a Venècia per a veure la pintura de les Bodes de Canà que ha fet per al refectori de Sant Jordi el veronés Cagliari, qui sap fer verds com mai no s'havien vist en cap de les corts d'Itàlia. Hauria d'estar ben content.

I de nou mira Palladio el palau de la Raó, la primera obra que feu

en la ciutat que el va rebre, la ciutat que feu tan bella.
Assegut a un escaló de marbre blanc de la plaça,
pensa en Vicenza. Palladio pensa que, amb tot, la ciutat
és ara només aquesta flaire de la vall del Po,
aquesta remor llunyana de càntics. Hi ha primavera
pels arbres del paradís dels jardins de la contrada.

2 NIT DE VERONA

L'alta lluna tallant, cendra, fina corbella,
la ciutat ratlla d'ombra des de dalt de la torre,
cim vermell del rellotge de la plaça de l'Herba.

La llum de la nit blanca fa més blanc el perfil
d'estàtues, guerrers i atletes, com un somni,
glaçades sobre immòbils fullams d'acant i pedra.

La ciutat s'ha fet l'àmbit d'un dels noms d'Ungaretti,
ha engolit gots de coure i pinyols de mercuri:
amb coltells de cristall, Verona s'ennuega.

3 RAVENNA

Com l'amant nou és el bell assassí
de tots els altres, la nova ciutat
on arribem fa de la resta núvols,
un argument de paper i memòria.

El vell Palladio enmig de Vicenza
és ja una imatge blanca en el record
que les arbredes de l'ombra retallen.
La ciutat ja és un altre miratge.

Ja no existeix la ciutat que vam veure.
Només l'inici d'una altra que espera,
si hi ha demà. La tornada s'ha obert.
L'altre costat de la mar ens aguaita.

4   MARINER

Ens hem quedat sols a la proa; lent,
s'esfondra el sol enmig del blau.

Silenci.

Res més no pot restar d'aquest moment.
Desconeguts per sempre, un sol instant
ens ha ajuntat la mar.

5 DIUMENGE A VALÈNCIA

Fa cinc mesos que deixàrem Itàlia en primavera.
La llum de Ravenna avui té tot el temps d'un oblit.
La vesprada s'assembla molt a aquella. Els núvols, cercles
que rodaven per damunt la ciutat provinciana,
per la plaça del Comune on els joves acudien
amb bicicleta, aquest són que veig ara com passen
sobre el riu blanc de València fent-la una ciutat estranya,
paisatge desconegut.

Res no succeí en aquells
carrers perquè ara de nou em tornen a la memòria.
Una vesprada compràrem grans gelats de tres colors
i ens vam asseure a la plaça. A l'endemà passejàrem,
mentre la llum es desfeia, vora el mausoleu de Gal·la
Placídia, Sant Vital, Baptisteri d'Arrians...

Res no succeí llavors, però l'hora baixa em porta
la imatge de la ciutat, aquell pla ple d'aiguamolls
on s'aixecava l'antic Sant Apol·linar de Classe,
els carrissars, els grans arbres solitaris sota un cel
que era ple de peixos rojos; la carretera tan recta
en la desembocadura plana, trencada, del Po.

6 DEDICATÒRIA

Et vaig dedicar una nit uns versos.
Aquests són, memòria d'altres nits.
Maig. Uns altres érem quan passejàvem
pels carrers de Màntua, per les places
grans i fosques, vora la Gran Basílica.
Anàvem parlant de geometria,
de renaixement, de l'arquitectura
de Leon Battista Alberti.

TARJETA POSTAL

Us escrivim de nit, des d'un llit de canonge
amb matalàs de plomes. Es aquest un hotel
de meitat del XIX, pintat de color rosa,
vora l'estació terminal de Donòstia.

Passeig de tamarits al sol fi del Cantàbric.
Hi ha remor d'ones, roques, on s'acaba l'Igueldo.
La mar, a l'horabaixa, engoleix carabasses
que neden per la ratlla de l'aigua. Estiu de joia.

La lluna, l'aigua, el foc deuen ja il.luminar
les teules ordenades de la casa de Barx,
el pis roig, les finestres, amb la llum generoses.
Al jardí nou encara no hi deuen haver flors.

Dàlies, nadaletes. Els rosers perferan
la casa que a la cambra de dibuix començarem
fa un any. Passarà el temps, vindran uns altres dies.
Quedarà en les parets el senyal de l'oblit.

PÒRTIC DE LA GLORIA

1 BESTIARI

Anit vam dormir ja per terres d'Avila,
Castella la Vella, on la lluna oberta
sobre els camps estranys portava presagis.
Vas eixir enmig de mitologies,
focs xinesos, dracs, unicorns i esfinxs,
en un molt bell somni del qual m'he oblidat
només despertar-me. Mentrestant pensava
que per a l'any nou et regalaré
sommis, com ho fan els cecs amb les tristes
marqueses fadades.

No he trobat cloïsses
cantores. He vist només calamars
i saxofonistes per les torres d'Hèrcules,
i els corbs encantats que encerclen Monforte
de Lemos. Demà, tanmateix, passem
prop de Finisterre, on he sentit dir
als vells del mercat que els éssers marins
comencen a viure. Espere trobar
els molts curiosos Jacobs, animals
fets de mil colors de llana. També
vull veure si veig granotes d'arròs,
i, per fi, cloïsses cantores. Si volen
venir-se'n amb mi, te'n portaré, Anna.

2 RECORDATORI

Em demane quin lloc d'aquests màgics països
guarda les teues faules, aquelles que em contaves
quan fugíem a Itàlia la primavera última,
M'envaeix aquell temps de fa a penes uns mesos,
mentre creue Galícia, inútilment buscant
el vilatge fadat que s'alça quan tothom
mira una maquinària que fa fum de colors.

Record dels teus ulls, a la cambra, el silenci
ha pres color de pedres, de molsa de Sant Jaume,
de pluja que fa blanc i fa gris l'horitzó:
el color dels teus ulls quan creuàvem la mar.
He descobert amb ell la sensació tendra,
amable, de trobar-me en un país aliè.

3   RENOU DE PLUJA PUJANT A LA DROVA

Han esclatat ja totes les palmeres d'agost
i han començat a obrir-se, finals d'estiu, mangranes.
La casa que bastírem anirà fent-se vella.
I el Montdúver deu ser ple de boira, com llàgrimes
que creuen l'equinocci de tardor. ¿Creixen ja
les flors del nou jardí?

L'aire de l'oceà

és fresc aquí, com pedra redona regolant
per la panxa. He vist alguns dracs de safir
i criatures d'ulls de maragda que es troben
enllà el fi de la terra, guardades pels guerrers
més fidels al record de la mort del seu poble.

I a la tarda, pel cel baixen llums. Compostela.
Regne verd de silencis on han omplit els homes
de paraules els murs; nodreixen l'esperança
d'un temps en què mai més tampoc no siguen tristes,
dissortades, aquestes tarres de l'aigua i l'herba.

4 PROFETA

Sabia que ens trobaríem sota la pluja
de peus lleugers, a la plaça de l'Obradoiro,
on el mestre Mateu cisellava la pedra
amb el teu rostre al davant.

Descendent dels primers àrabs vinguts de l'Àfrica,
somiaves a València amb els silencis
trencats només per campanes verdes; cercares
els enigmes del somriure de les estàtues
romàniques del país cristià del nord,
conegudes per tu a través dels relats
que feien els viatgers mentre descansaven,
asseguts vora la porta de la Xarea.
En un cel verd, desplegada per àngels verds
d'ulls verds, cabells, vestits verds, sorgí davant teu
la ciutat que somiaves, on ara escric,
com un combat d'herba i núvols, de campanars.
Vas conèixer les sirenes, dracs de la mar,
i oblidares l'olor que fan els llimoners
dels horts de la Russafa a principis d'estiu.

D'aire humit s'ha omplit la cambra, d'un vespre fresc,
de gotes de pluja fina, màgics rituals
que em porta el teu rostre jove, estranger profeta
esculpit a un relleu del Pòrtic de la Glòria.
Amb les set ales de set ulls esteses,
els àngels de Compostela pels arbres.

CIUTAT DE MORELLA

Fa ara tres anys que trobarem aquell palau
renaixentista que feien servir de bar.
Vam arribar ja de nit a la vila.
I, després de sopar, vam cantar el Ternari,
els cinc sota la manta, al recer d'un portal.
Mentre posava el món dins una copa,
vaig oblidar uns ulls a la cambra d'hotel,
aquella nit d'hivern.

El mateix hotel és on hem arribat ara.
¿Quin camí estrany m'ha portat de nou a Morella?
Les terres solitàries dels Ports
s'han begut ja l'últim sol. T'he mostrat
la geografia difícil dels carrers
mentre es feia de nit al portal de les Verges.
Hem menjat fruits de mar
asseguts sota els porxos del carrer Major.
I m'has llegit els teus versos darrers,
Paper de Vidre, delicats treballs
de fustes fines, abans de dormir.
No he trobat, tanmateix, en la fila de cambres,
aquells ulls oblidats on vaig conèixer
la set que ja per sempre hauria d'acompanyar-me.
Per un instant, en recordar-los, he sabut
quant de temps s'amaga darrere els anys.

LES FLORS DE BRUC

I CICLE BRETÓ

1

El sol m'escalfa l'esquena i, enfront,
l'oceà s'ablaneix sota el pes de la llum
del migdia.
Ai, amic, si veiessis aquests turons suaus,
com mamelles verdes!

2

Bretanya és un monstre de llargues pestanyes
i celles d'escuma, estés sobre el mapa,
que al vespre s'adorm embruixat, i en somnis
inventa llegendes de naus, mariners
que les mars somien d'on es pon el sol.

3

Els déus d'aquest país es transformaren
en roques precioses, o es tancaren
dins pedres de mar tot fugint dels bàrbars
que venien del sud.

I des de fa segles, els pescadors
treuen de l'oceà, junt amb els peixos,
robins i marbres que amb cura s'emporten
per guardar-los dins la ciutat.

4

Es conta pels pobles de vora mar
que els Corsaris de les Barbes de Foc
esdevingueren esculls i ferien
els rossos adolescents que es capbussen
des dels més alts espadats de maragda.
Mes els mariners estengueren magnòlies
damunt els esculls.

De les nafres brolla
una aigua de gesmil que els fa déus, els joves
bretons que es capbussen dins l'oceà.

5

¿Sortires, estimada, d'un d'aquells
megàlits de pedra? Un ple de lluna
et desfadaren; fugires enllà
la mar. I a Karnag, la llegenda ensenya
que quan siga el centre del temps vindrà
una dona d'ulls negres i cabells
negres, vestida amb robes negres: torna
per a ésser adorada, convertida
en pedra de bell nou.

Tu, l'estimada
del cavaller Lancelot.

II KONK KERNEW, AGOST

La ciutat tancada dins la badia,
gelosia de gavines. Els vells
déus errants vaguen pels penya-segats
de la costa, nodrits per les deixalles
dels naufragis. Damunt llur ombra t'alces,
amb la mar tota tancada dins teu.
Els envegen l'escuma del teu rostre,
la brutor de les teues mans quan t'agarraves
a la terra, als matolls, per a pujar-te'n
al cim de les roques. Estan gelosos
dels teus anys, superb mariner bretó,
els antics déus de la mar; ells que són
cavalls en runes.

Tanmateix, no saben
la teua major virtut: descendeixes
d'estirp de guerrers, d'aquells que caçaven
l'ermini per a la duquessa Anna.

III MEDITACIÓ A PLEYBEN

Assegut al cafè de l'estació,
mire com la tardor s'apodera d'aquestes terres.
Es aquest un poble petit de Bretanya,
emplaçat entre les serres interiors del país.
Al voltant de la pluja, la finestra
i les darreres hortènsies d'enguany,
seuen vells fantasmes de família, amb la mirada
perduda pels invisibles països de l'aire.
Quin goig estrany sentir-se viu darrere les cortinetes
que fan de fons a les mates mullades
de la finestra!
Es bo beure un got de llet calenta
quan fora plou. Una remor de celtes.

I aquesta terra, del cafè estant,
em porta fins l'altra terra germana
que fou també anomenada la fi del món.
A totes dues he estat estranger.
I tanmateix, les he sentides bategar
en el verdet dels calvaris i les esglésies,
en els ulls i les galtes de les velles
que porten fruites i verdures al mercat.
Camps bretons endevinats més enllà dels campanars,
del gris que emboirina el carrer, del vent
que fa dels arbres cabelleres mullades!
Camps bretons sota la pluja,
reflectits als ulls d'uns homes
que parlen una llengua ignota; d'aquests homes
que ara m'acompanyen, sense saber-ho,
mentre espere que deixi de ploure,
viatger a l'espera del tren
que em durà a contrades de mariners:
ara, en aquesta llum nuvolosa,
mentre els peus se m'assequen, a un cafè de Bretanya.

IV HORTÈNSIES DE KEMPER

1

Cruel com ets,
voldria trencar aqueix políedre de mil rostres
que amagues dins el pit,
canviar la història dels reialmes de silenci,
travessar de nou remotíssimes contrades
on no ens sobtaran puntes de cigar,
taques de sang, pel terra dels tramvies.
Cambres, mapes, on tota la tendresa del teu món
s'amague dins el darrer entrepà
de formatge, si no deixem lliure la nit.

2

Ja hauran florit, amic,
al passeig de Kemper les magnòlies
quan espasses bretones assalten
els jeroglífics d'aigua,
quan els homes al mar llancen xarxes,
enganxades hortènsies,
i desfacen antics malefícis.
I Sant Malo, refugi de pirates,
haurà de reistir l'embat de la marea alta!

Ai, amic, que Bretanya ens restarà per sempre
aquest drac què, amb la gorja esbatanada,
vomita illes enmig l'oceà.
Hem de trobar-li l'ull pels carrers de Morlaix.

3

I quan siga tot sol,
ben lluny de l'estiu d'aquesta contrada,
triaré els millors ulls que la tardor
haja fet borrar de les teues branques;
els esqueixaré amb cura per plantar-los,
com feia de petit amb els geranis,
en planterets verds que pengen dels balcons
de llevant de ma casa.

I faré de tu un amant fictici
de les lletres, viatger amorós,
pell de caminant d'on naixeran hortènsies,
com besades, el propvinent maig.

V RECORD DE BRETAGNYA

Porta cors de suïcides la nit
que s'obri a l'altra banda dels vitralls.
Caminant perdut pel temps que ha marcit
els rosers, poques coses he trobat
per guardar-hi, o no vaig saber fer-ho.
¿Com havia de fer, d'altra forma,
tant de mal una copa de conyac
rompuda a les quatre de la vesprada?
Tota la literatura que he inventat, tots els jocs
que he punxat per les parets, jo mateix, invent meu,
són paranys que em porten als soterranis dels jardins
quan, amb l'hivern, és arribada l'hora
de rellegir la llum d'antics missatges
què em porten el record d'aquell migdia,
camí de Sant Tegoneg.

Ens omplírem
les mans de magrana, cabells de banderes,
i, desafiant la pluja, cantàrem
antigues cançons del nostre país
al davant d'uns àngels que ens estimàren
sense comprendre la nostra llengua.

LLIBRE DE CAVALLERIES

El poeta Gaspar Jaén i Urban em parla de Bretanya. Bretanya feixuga d'aigües, grisa de núvols, allà enfora, a l'horitzó de la litografia dins la cambra tancada: la cambra dels morts del meu llinatge. El poeta Gaspar Jaén i Urban, ciutadà dels Països Catalans, és nadiu d'Elx i vincla versos com si fossin fassers.

Elx adormida en el bessó de l'estiu, de tots els migdies d'estiu, amb confitures i eixarops. La Mare de Déu d'Agost, cossiols de bellveures, begònies tremoladisses, llambregueig de l'aigua en el rec, tot just pouada. L'hort i la calç, el silenci més sonor, malalt de cigales. Per les alcoves de la sesta i dels llençols de fil, broadores de cera.

Però avui em parla de Bretanya. Bretanya dels morts, Bretanya dels camins i dels creuers, dels núvols baixos i les ombres infinites. Bretanya inexistent al fons de la litografia. Caldrà que partim amb l'alba, boira enllà, esglésies enllà. La mar cendrosa, amplària augusta, batrà amb fúria solemnia l'espadat dels encantaments, la negra muralla del prodigi. La mar en els ulls color de cel d'Iseut la blonda. Bretanya amb corbs, falcons d'Elionor al puny, menhirs ensangonats, pluges i màgies. Bretanya martiritzada i abolida, verda sota la mort i el cel. En l'horabaixa espès d'un cafetí de Pleiben, Sir Lancelot oblida. Parla molt lent de collites i d'hores. El rellotge camina en un racó de l'ombra. Temps enllà, núvols enllà, ones enllà, Morgana serva Antònia presonera. La guarden set gegants. Artús juga als escacs amb Guillem Torroella i l'últim raig de sol llampega a l'espasa Escalibor. Artús inexistent, ànimes de cavallers endolats pels senderols del capvespre. Campanes de Sant Jaume de Galícia. Una vella s'arrupeix vora la llar de foc. Aubaina al finestró i peülles de bestiar per les llambordes. Tots dos -el poeta i jo- hem partit amb l'alba.

Josep Maria Llompart, dins Mandrágola (1980)

LLIBRE SEGON

CANÇONER

1

Anirem a Jamaica,
envaïda pel sol.
Altes altres palmeres
vora l'aigua calenta,
vora els balls en l'arena.
Els pirates i els lloros
del color del migdia
de les mars d'algun sud.
Mars de rom. Les cançons
de Jamaica a l'estiu,
noms em diuen de l'illa,
la promesa d'un somni.
Tinc la pell tota oberta
esperant unes terres
que me porten l'amor
d'una pell estimada,
els ulls plens de somriures
amb les teues rialles,
veient l'illa, joioses.
Aniré amb tu a Jamaica.

2

Salparem des del port,
com antics vilatans.
Cantarem havaneres
dalt de barques de sal
que al matí salparan,
carregades amb sal
i amb sabó de barrella
del Port d'Elx, soterrat
sota un cel de silenci.
Veurem l'Illa passar,
secalloses palmeres.
De l'Aljub cap salat,
on canten havaneres
d'oronelles i amants
que parlen de barraques
de lona vora mar.
I de Medtirranis,
d'algeps, poble de sal
mut, quiet com una estàtua.
El Port d'Elx somiat.

3

El Port d'Elx soterrat
sota arenes de temps,
sota el Gran Saladar,
tot cobert per les soses,
margallons de la mar.
El port inexistent
que se van inventar
en periples fantàstics
els grecs primer, més tard
els llatins, viatgers
amadors de ciutats,
Ptolomeu, Plini el Jove,
Pomponi Mela; l'alt
al-Idrîsî, escriptor
d'uns bells Recreaments
per a Aquells Desitjosos
de Recórer lo món
on somia els canals
d'un port ple de palmeres,
rius secs, esferes, sal.

4

I Jamaica era el nom
d'aquell gat que vivia
a ca una amiga meua,
mirant la mar de Màlaga.
Un hort ple d'ocells blancs
rodejava la casa;
un taronger amb totes,
totes les flors obertes;
tomaqueres pujant
amb tomaques madures,
i una font d'aigua dolça.
Jamaica, que tenia
mig cos negre i mig blanc,
tot el dia caçava
pots i noms, móns en l'aire
amb les seues potetes.
Oroneta de terra
en la boca de Fàtima,
la meua amiga Fàtima
mirant la mar de Màlaga.

5

Gots de rom, ai, ai, ai.
El Bagul del Mort, ai.
Quinze homes hi van.
Ai, l'ampolla del rom.
Gots de rom, ai, ai, ai.

Ai, tan tendra Jamaica
dins les dents del Carib!
La mar de les Antilles.
Mirarem els estels
vermells del Coll d'Amèrica.

I et mire els ulls, amic.
A mi et lliures. El sol.
El llit nu. En la pell
em rebolque. Els teus ulls.
El teu sexe. Palmeres.

Altes, altres palmeres
que ara em porta el teu nom,
Jamaica; la vesprada
banyada de suor,
calenta. Hi ha cigales.

ELEGIA DE PRAGA

No fou cert que ens trobarem sota el rellotge d'Hanus Ruze, a l'Staré Mesto, a la plaça on els guies contaven que el burgmestre va fer que li arrancaren els ulls a l'artesa per tal que no pogués fer-ne un altre més bell a cap ciutat d'Europa. No fou cert. I voldria que aproximadament hagués estat així. I ara que puc refer la història després de tant de temps, recorde un migdia d'estiu, cercant l'ombra dels arbres per la Malà Strana; recorde una vesprada que plovia damunt la Bohèmia, quan, defugint els companys, me'n vaig anar tot sol pel pont de Carles IV, buscant petxines, llavis, allà on les torres trenquen els núvols del Moldava; les estàtues, guaites, estrany, em vigilaven. Ens trobarem enmig l'esbart de forasters, profanant les petites cases dels alquimistes de la cort. Cementeris on els jueus cercaven, quan tots els galls dormien, pedres filosofals, el secret de la vida. Aquell vespre va ser quan ens n'anàrem junts als jardins del Castell, on jo volia veure els rosers que cuidava el vell Pàmies. Es veia des de dalt tota Praga.

A qualsevol indret de la ciutat puguí haver trobat uns llavis que duien el perfum d'una casa al costat del mar Negre. Però l'escenari de Praga, tan bell, no va servir per a inventar aquesta història. Estrangers tots dos, sols vaig saber que eres de Romania. Estiguérem mirant-nos per un moment als ulls. Ara que puc, uns anys després, refer la història, recorde el passeig vora el monument a Jan Hus, rebel condemnat a mort en el concili de Constanza. ¿Qui era qui li ofrenava flors vermelles, esquivant els soldats de la guàrdia? ¿D'on les aconseguiren si l'horitzó era gris, com una matinada closa? Recorde aquells capvespres, els dos junts; Praga, el perfum dels arbres que em deies que envoltaven ta casa, més enllà de la Mediterrània, al costat del mar Negre.

2

Roma era quelcom com cavalls al galop
que trencaven els peus. Cavalls de color groc
muntats per homes bells que l'esguard dirigien
vers la mar de les platges de la pròxima Ostia.
Enfront de Sant Andreu del Quirinal passaven,
ferotges, de Sant Carles, el de les Quatre Fonts,
dels turons. I restaven embadalits davant
la florida d'abril que de nit davallà
fins la plaça d'Espanya i li omplí les escales.
Plaers del caminant que sabien els frares
que creuaven l'Imperi. Els millors vins del Laci.
Els carrers i les cases plens de marededéus.
Imaginàvem monges cosint darrere els murs
dels jardins, esclataven primaveres, magnòlies
que Roma ens oferia; oloroses històries;
les herbes fines que els pelegrins hi portaven
enganxades als peus. Piranesi perenne.
Plaça dels Cavallers de les ordes de Malta.

Roma era un intens plaer en veure com
s'amagava el sol rera els turons del Vaticà,
com les ombres omplien els jardins de l'Exedra.
Des de la cambra, a l'últim pis de l'hotel, miràvem
els alts arcs de les termes de Dioclecià,
on Miquel Angel féu, amb un tros de ruïnes,
la Basílica de la Marededéu dels Angels,
i al costat de la qual, de nit, els homes busquen
homes que estan ocults, amagats entre els arbres,
darrere els autobusos de l'estació pròxima.
Eren dolços els dies a Roma. Les vesprades
deixaven primaveres d'un aire molt suau
pels carrers i les places, pels turons plens de pins,
pels camins i les vil·les de l'Aventí, tan verd.

ELEGIA DE BERLIN

S'ha nugolat de colp i ha començat a ploure.
La pluja ens ha sobtat enmig del parc, després
d'haver eixit de veure el mausoleu de Schinkel.
Ens hem arrecerat sota el pòrtic d'una ala
del palau. També hi venen alguns homes amb gossos
i velletes que duen al cap bosses de plàstic.
Sota el xàfec tremolen les extenses arbredes.
Ara aquí, com a Roma, amb goig m'ompli la pluja.
Ciutats velles d'Europa, acabades amb arbres,
matins de sol als parcs, aigües verdes de pluja.
Berlín, ciutats estranyes, ara mortes i buides,
suburbis de la por, altre temps capital
de les corts europees. Flors per a Schinkel ara,
quan la ciutat que feu no existeix ja. Passeig
sota els til·lers, encara amb restes de metralla.
Al Vell Museu romanen ombres de creus gammades.
La Victòria Gran. Porta de Brandeburg.
Damunt el parc, la pluja referma, com tardor.
Alguna gent se'n va corrent sobre la gespa.
Mirem la tranquil·líssima vesprada. Potser que,
si ha parat ja de ploure, tingam avui a Berlín
una posta de sol d'aqueixes que li crema
a la ciutat les cases.

Recordaria encara
temps després com va ser de formosa la posta
de sol, amb tu a Berlín, d'aquell dia d'agost.

ELEGIA DE BOLONYA

A G.

1

Molt estimat amic, vull pregar-te que un dia
dels primers de tardor vages a veure G,
vull que li portes flors, un ramell de flors blanques
del mercat del teu barri. Dus-li flors en lloc meu,
quan l'estiu ja s'acabe. Dis-li que ara li plore,
que me l'he estimat molt, fosc enmig de la mar.
Quan la tardor comence i li vinguen records
de l'estiu que era encara joc d'aigua i d'animals,
parla-li de la platja on ens hem passejat
i que d'ara endavant haurà de recordar-me'l.
Quan s'enceten tardors i l'estiu a ciutat
quasi siga un oblit, porta-li les primeres
flors del fred de setembre, recorda-li el meu nom
i també el del meu poble, uns carrers on no neva,
quan uns dies d'estiu, sense gens de prudència,
en la mar ens besàvem. Amb estels parlaràs
de l'amor d'unes nits tan curtes, breus i fràgils
que podran ser trencades per l'hivern que s'apropa.
Recorda-li l'estiu, unes terres ignotes,
el coixí ple de sal d'aquesta nit d'agost.

Quan s'enceten tardors, quan els homes obliden
i el cel tot s'haja fet d'horitzons transparents,
vestit de fred primer, ves amb flors per Bolonya.
Dis-li que des d'un lloc del País de València
me'n recorde i l'estime; crec que ho sabrà comprendre.

2

Repasse cadascun dels instants que s'ompliren
amb la teua presència aquells dies d'agost,
la mar que ens abraçava, arenes que t'apropen
a la meua memòria. Me'n recorde de tu,
més borrós cada dia, allunyant-te entre un temps
i una història grisa. I torne a maleir
impossibles i belles històries perdudes
com aigua entre les mans. I vull reptar l'oblit.
La impotència enfront del temps em crema els ulls.

Encara fa calor. A l'hort mire les coses
que els teus ulls, fa un mes ja, van mirar amb estima.
Em caldrà pensar ara les tardors que s'apropen
i el fred s'endinsarà per la pell fins els ossos.
Esperaré notícies teues. Esperaré
el gel, la soledat nova de cada dia.
Esperaré els fantasmes de la nit en aquella
ciutat de palaus gòtics amagats per carrers
que algun dia tingueren gesmins i olor de sal.
Amb un sanglot d'espant dins del pit de la nit,
faré ofrena d'encens i or, sang, al teu record.

3

Avui és diumenge. Fa una vesprada quieta,
estranya, molt tranqui.la. Tinc tristesa parada
als ulls, tota d'agulles. He tingut carta teua
i m'alegra estimar-te i et recorde de nou,
et recorde com sempre. Intente imaginar
els carrers de Bolonya. Intente guardar viu
encara el teu record, amb plany i amb goig com mel
en la punta dels dits. En mig de la tristor
que la vesprada em porta, la teua imatge immòbil,
desfeta en la memòria, m'evoca dolçament
països que imagine molt llunyans i formosos.

Ja es fa de nit enjorn; ja comença a fer fred.
La tardor s'insinua pels fulls del calendari.
Seguec pensant en tu, ¿com podria oblidar-te?
Cada nit li dedique un instant al teu cos.
Ara fa un poc de fred. Va fent-se més de nit.
El record, l'esperança de l'hivern junt amb tu
són les concessions que permet la distància.

4

Ara que octubre es tanca, del meu país t'envie
fruits de tardor del sud. Mangranes, raïm blanc,
dàtils candits i negres; pitxers de porcellana
amb ramells de geranis de la paloma, liles,
amb ulls d'espariguera. T'ho ofrene amb el desig
que els nous dies et siguin plens de records amables;
que els déus siguin propicis i els fantasmes conjures;
que l'alegria et dónen, ara que els dies passen
i s'emporten més coses de nosaltres mateixos
i ens trobem cada dia menys somriures als llavis.

5

No demane ni espere res de l'amor. El temps
t'esborra i porta oblits. Veuré cremar el vell
a la plaça Major. L'aigua alta en la mar
de Venècia. Rímini. L'Alberti més exacte.
Temple dels Malatesta. Més enllà de la gent
hi ha sempre la ciutat; la màgia i els jocs;
les torrasses, xiprers, aixecant-se en la plana.
La ciutat tan formosa. Repúbliques que estime.

6

Som a l'estació de Milà. Són les quatre.
Dalt del vagó esperem que siga l'hora; el tren
partirà cap a Ancona i ens deixarà a Bolonya.
Fa bon temps i tot és molt bonic en aquesta
estació liberty, grandiosa i antiga.
Pels carrers, alguns plàtans encara ténen fulles.
Pel camí se'ns farà de nit. Són curts els dies.

Arribem a Bolonya sota una pluja fina
que humiteja, lleugera, l'ombra llarga dels pòrtics.
La Itàlia que més em corprén m'ha sortit
de nou davant els ulls. Aquesta ciutat plena
de torres com espines on el renaixement
em fa l'ullet. Les màscares de boira dalt dels arbres.
La gent que ompli els carrers, places de totes les hores.
Els colors de les cases. El groc i el mangra, el roig.
Sent que sempre tindrè quelcom de les ciutats
d'Itàlia dins meu. Per a temps més roïns,
per a combatre exilis, Déu sabrà per a què!

Després de travessar els camps nevats, els pòrtics
esvelts i llargs m'han fet un recer de la pluja.
Mes s'han perdut camins enllà el bosc de muralles
i és tristesa el que envolta la mort de l'any, la festa;
un estrany ball de temps m'ompli els ulls amb un blanc
cant de neu. Els cavalls de la malenconia
s'han soltat pels carrers de Bolonya. Només
la mateixa ciutat és un recurs possible.

A la cambra on em trobe, on coloms es desagnen,
els ulls ferits pel fred, m'he trobat diamants
d'un estiu que feria d'or les palmes de festa.
Se m'ha mort l'amor meu, tot l'estiu, travessant
aquest fred de Bolonya. Me l'estic mirant ara:
records d'ones llunyanes, flors, somriures d'un dia;
ai!, records del Misteri gelats entre magnòlies
al pou de Sant Domènec. He trobat a les places
un sol d'hivern molt pàl·lid, de desembres malalts.

Tot l'amor se m'ha mort, sens ressurrecció
al tercer jorn, com flors que l'esguard no suporten.
Ho escric i és un remei. ¿Quin remei tindrè sempre
si no és el d'escriure? M'acull ara una cambra
on Brueghel conta festes de camperols que ballen.
Arrecera el meu plany un colomer molt alt
on coloms es desagnen. M'òmplic de temps la vida.

L'any nou ens agarrà a la plaça Major.
A Bolonya, amb anous, l'any ens sobtà. Cremàrem
el Gran Vell de la plaça. I botàrem castells
de foc. I vam cantar. Sota branques de vesc
ens besàrem. Menjàrem porc, animal de ploma
i gentilles per tal d'augurar-nos bon any.
Vam jugar a les cartes. I a l'endemà devia
ser un home el primer en entrar a la casa.
Diumenge vam anar a Rímini. Tot era
ple de pluja i de fred. Inoblidable el temple
d'Alberti, la ciutat enmig d'un llac de pluja.
Amb ofrena de pa, vi i oli ens acolliren
amics nous, una casa amable on vam dinar,
una estança escalfada en l'hivern de l'oblit,
xiprers de benaurança al jardí del portal.
Isqué dilluns Bolonya tota plena de neu.
Era com un miracle. Hem fet boles, ninots,
baralles de juguesca al peu de l'alta tanca
del Col·legi d'Espanya. Encara queda neu
on no passen els cotxes i al costat dels fanals.
Hem anat a Venècia avui. Ara hi tornem,
ja de nit, molt cansats. Sant Marc era ple d'aigua.

I ahir, ja ho oblidava, vam pujar a la torre
gran, la dels Asinelli. Vam anar a Sant Lluç.
Caminàrem pel pòrtic barroc de tres quilòmetres
de llarg, serp dels turons bolonyesos, tan bells.
Demà és ja el darrer dia que hi serem a Bolonya.
El final no em sap greu. Esdeve G un oblit,
un eclipsi perenne, un temps mort, negres vels.
No em porte amb alegria el color de les cases.

Fugen de la calor els habitants del poble
i els arbres són sudaris de tanta llum com cau.
Al sud el mes d'agost s'obri fer i salvatge.
Els dies seran llargs, calents. Vora la mar
somiaré amb illes. De nou l'aigua salada
ha de xuclar-me el sexe. Un altre estiu penetra.
Sempre amb mi aquell Rímini de pluja. Neu als camps
d'Emília Romanya.

Tindrè la gran recança
de no haver anat a Itàlia enguany.

CAMBRA DE MAPES

A J. M. D., en record d'aquells anys

1

Ara la teua absència és mà que fa nit negra
la nit que ara m'esglaia. Te n'has anat amic
i no em queden gemecs ferits per a plorar-te.
La teua llunyania em sobta tots els dies
des de totes les cambres. Hauré d'anar-me'n ja
d'aquesta ciutat buida que s'ha tornat desert
i on he estat tan feliç mirant el riu amplíssim,
pulsera d'alberedes, un collar de colomes.
Hauré d'anar-me'n ja cap a la llum primera.
I un mes darrere l'altre, i un any i un altre any
he d'anar oblidant la llum d'aquesta casa.
Faré una altra ciutat que els teus ulls no han de veure.
No et contaré més somnis, ni països fantàstics,
ni tractats de dragons que amb colors assenyalen
rutes d'or i canyella en la pell, flors del mapa.
No et contaré ja històries d'aquesta ciutat clara
on m'he quedat tan sol. No tornaré a inventar
mapes dels mars d'Itàlia, repúbliques tan belles.

Tota la vella Europa he vist dins dels teus ulls
i qui sap si mai més tornarem a anar junts
per les rutes del món, a mirar les mateixes
alegries, ciutats, els amors prohibits.
Els grans parcs de Berlin. Jardins i estius de Viena.
Primaveres de Londres, tulipes a les places.
Les torres de Verona. Sant Marc. El Capitoli.
Pluges fines de Roma. Dies de roses. Praga.
El vespre aquell a Gènova mirant els barris bruts,
la mar des dels turons, esperant el vaixell.
Ara ho recorde i fora, un nou novembre plou.

2

I quan et van portar a l'ull de la caserna,
les boletes d'alcàmfora deixaven a les cambres
un àmbit de tardor. No ploqué aquell hivern.
Melangia, silenci pels carrerons estrets
de la ciutat polsosa. Animals morts pel riu.

Mes quan la primavera tornà a guaitar la casa,
et vaig deixar penyores d'amor, palmeres, cases.
Et vaig deixar la sang, l'aigua que al cor em puja.
Cap altra primavera no em trobarà mirant
el riu blanc de València, esperant que tornares.
Hauré d'anar-me'n ja d'aquestes cambres buides.
Tornaré a la casa que amb tant de goig vam fer,
si puc trobar-la encara, clevellada pels anys.
Tornaré a trobar-me la vall, paisatge humit
que tot un any vam veure. I les estacions
tancant un cicle entregue. I l'olor d'aquells xàfec,
el renou de l'hivern quan es puja a la Drova.
Escriuré tot mirant un Cingle Verd cremat
per incendis de mort, i em portarà Cantàbrics
que ens dauraven els anys. Remor de pins. Avencs.
Finestrals del migdia. La nit fosca en la llar.
Tornaré sense tu. I sense tu es farà
de nit. La carretera de la costa banyada.

Hauré d'anar-me'n ja. Lluny, sol, dibuixaré
 cases sense muralla, assassins de princeses.
 I en caure la vesprada, quan tu ja no estaràs,
 des de dins de la cambra veuré unes altres serres,
 veuré uns altres crepuscles que l'hort de les Pereres
 faran d'un vermell clar. I tu ja no estaràs.
 Els migdies tindran les clarors d'un desert.
 De mapes ompliré les parets de la cambra.
 Des de la taula verda miraré eixir la lluna,
 les ombres de la palma. Quant de fred. Senyor meu!
 ¿Quedaran primaveres? ¿Trobaré eixint de l'alba
 el gran Cap de l'Aljub, les torrasses de l'Illa,
 aquell cel, les arenes?. Naixeran margalides
 entre la fina herba i tindran els vells oms
 fulles noves. Vindran oronetes, violes,
 i les pluges d'abril, en arribar tan dolces.
 I tindran rossinyols les riberes. La sembra.
 Primerenques acàcies del camí i la replaç,
 plenes de flors en març. Els primers lliris. Roses
 Les pruneres florides. I a la nit, el silenci.

Miraré el pi de l'hort quan tots els ocells callen
 amagats dins dels troncs trencats de les palmeres.
 Amagat lluny del dia, costums de nacre vell
 em partiran l'alè, els silencis llarguíssims,
 cruels com ho és la nit amb tot el seu silenci.
 Conrearé rosers, crisantems faré nàixer
 si tinc migjorn que eixugue les meues mans que ploren.
 Hauré d'escriure molt perquè l'oblit arribe.
 No ho aconseguiré. Recordaré el temps nostre
 molts anys. Hi ha poques coses que siguen per a sempre.
 Mes també molt de temps, el meu nom t'ha de ser
 guaita d'anells i dades. I et ferirà allà dintre,
 en tots els teus silencis, darrere de la màsquera.

I conforme aniran trencant-se els anys, com llibres,
 fent-se velles les cases, els papers i els dibuixos,
 tots els versos escrits. Conforme passe el temps,
 es beuran les palmeres tot el temps d'una dècada
 i faran dels jardins un paisatge de llunes,
 una terra gastada, de volcans apagats
 on la lava és fantasma d'animals i roselles.
 Platí fos als ulls grisos, ganivets a la gola,
 tall de pedres al si: els passeigs de tants anys!
 Oblidaré els motius pels quals hui he brindat.
 I trobaré de nou, travessant el carrer,
 uns ulls de díhuit anys que pogueren ser meus.

Hauré d'anar-me'n ja on palmeres com temps
beuen sang i m'esperen. Tota la meua sang
s'han de beure. Tinc por que me gelen el cos.

Fi de Cambra de Mapes,
Itàlia, primavera del 1976 -
València, passeig de la Petxina;
Elx, hort de Motxo, hivern del 1981.

Notes bibliogràfiques:

Alguns versos de «L'Illa» aparegueren a Antologia Price
Congrés (Barcelona, 1977).
Les Flors de Bruc, amb variacions, dins «Septimomiau»,
València, 1978, 12 p.
Una altra versió de «Cartes italianes» dins Reduccions,
revista de poesia, núm. 8, 00-09-1979, Vic (Barcelona), p. 23-
28.
«Pòrtic de la Glòria», també amb variacions, dins
Cairell, revista de literatura, núm. 2, 00-01-1980, València,
p. 9-12.
«L'Illa», dins Lletres de canvi, revista de literatura, núms.
5-6, primavera de 1981, València, p. 5-12.
El «Llibre Primer», amb el títol Cambra de mapes, va guanyar
el XVII Premi Ribas i Carreras al millor recull de poesia dels
Premis Recull, de Blanes (La Selva) el 1981
El poema «Cambra de Mapes», amb el títol «Elegia d'Europa» va
guanyar el XI Premi Munteis (XVI premi de poesia) dels Premis
Ciutat d'Olot (La Garrotxa) el 1981
Primera edició del llibre: Cambra de mapes, «Llibres del
Mall», Sant Boi de Llobregat (Barcelona), ed. del Mall, 1982,
76 p., ISBN 84-7456-108-6.
Revisat: 10-04-2002